

4.12.2014

Tj/2

2

Eteneminen automaattimetrohankkeessa

Pöydälle 27.11.2014

HEL 2011-005973 T 08 00 02

Päätösehdotus

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta (HKL) päättää valmistelua jatkettavan siten, että johtokunta kokouksessaan 18.12.2014 päättää saavutettujen allianssimallia koskevien keskeisten reunaehtojen pohjalta joko allianssimallin mukaisesta etenemisestä tai ratkaisun hakemisesta muilla keinoin kuten purkamalla sopimukset.

Esittelijän perustelut

HKL on johtokunnan käsittelyn 23.10.2014 jälkeen päivittänyt yhteistyössä Länsimetro Oy:n kanssa Helsingin ja länsimetron automatisointihankkeen mahdolliset tekniset ja kaupalliset etenemisvaihtoehdot loka-marraskuun aikana. Kokouksessa 27.11.2014 johtokunnalle annetaan yksityiskohtainen selvitys tutkituista erilaisista vaihtoehdoista sekä niiden toteuttamismahdollisuuksista ja riskeistä. Esityslistan liitteenä on valmistelun yhteydessä laadittu selvitys eri liikenteellisiä vaihtoehtoja koskevista liikenne- ja yhteiskuntataloudellisista vaikutuksista.

HKL:n selvityksessä on keskeisenä lähtökohtana ollut, että länsimetron liikenne voitaisiin avata länsimetron valmistumisen myötä elokuussa 2016. Länsimetro Oy:ltä 21.11.2014 saadun tiedon mukaan rakennusvalvontaviranomaisille esitellyn tarkastelun perusteella toimintaedellytykset metrolienteelle toteutuvat myös ilman laituriovia ajettaessa.

Etenemisvaihtoehtoja selvittäessään HKL on jatkanut tiiviisti neuvotteluja Siemensin kanssa. Lähtökohtana neuvotteluissa on ollut länsimetron avaaminen suunnitellusti ja koko projektin toimintatapojen muuttuminen aiempaa ratkaisukeskeisemmäksi. HKL:llä on kertyneen kokemuksensa perusteella ollut syytä olla huolissaan myös seuraavien näköpiirissä olevien metron automatisointia koskevien järjestelmälaajennusten (Kivenlahti, Östersundom, lisäjunat) lopullisesta hinnasta.

Neuvotteluissa Siemensin kanssa ei lähtökohtana alun perin ollut pyrkiä ratkaisemaan jo kertyneitä merkittäviä vaatimuksia puolin ja toisin, vaan välttää uusia riitaisuuksia ja varmistaa, että Projekti etenee

loppuun tiedossa olevan aikataulun mukaisesti. HKL:n ja Siemensin välisissä neuvotteluissa ei saavutettu sellaista yhteistä neuvottelutulosta, jossa nykyisten kiinteähintaisten hankintasopimusten soveltamisessa olisi päädytty HKL:ää tyydyttävään ratkaisuun.

HKL:n tähän mennessä suorittaman selvitystyön perusteella jäljellä olevat reaaliset vaihtoehdot ovat

(1) Projektin jatkaminen Siemensin kanssa nykyisten sopimusten puitteissa, siis ilman odotettavissa olevia olennaisia muutoksia nykytoimintaan verrattuna sekä tiedossa olevien laajojen erimielisyyksien rasittamana

(2) Automaatiota koskevien sopimuksien osittainen purkaminen Siemensin viivästysten ja muiden sopimusrikkomusten perusteella

(3) Automaatiota koskevien sopimuksien täydellinen purkaminen Siemensin viivästysten ja muiden sopimusrikkomusten perusteella.

HKL:n käytettävissä on suoritettavien arvioiden perusteella purkumahdollisuus, joskin Siemens epäilyksettä tulee tämän riitauttamaan oikeudessa. Sopimusten purkamisessa on kaksi päävaihtoehtoa:

(2) Purkaminen lukuun ottamatta asetinlaitetta, jonka Siemens tällöin olisi velvollinen toimittamaan myös länsimetron. Länsimetron liikenne käynnistyisi alkuvaiheessa manuaalisena.

(3) Sopimusten purkaminen kokonaan. Tällöin länsimetron turvalaitteiden (ja koko metron automatisoinnin) osalta on tehtävä uusi hankintamenettely, mikä merkitsee länsimetron liikenteen avaamisen siirtymistä myöhemmäksi noin 2 – 3 vuodella.

Molemmissa edellä kuvatuissa vaihtoehdoissa on merkittäviä riskejä ja kustannuksia, jotka on otettava huomioon päätöksenteossa.

HKL:n ja Siemensin neuvottelujen viime vaiheessa 17.11.2014 Siemens esitti, että osapuolet tutkisivat vielä Projektin jatkamista ns. allianssimallin pohjalta. Allianssimallissa ensinnäkin sovittaisiin tähänastisista erimielisyyksistä ja tämän jälkeen tehtäisiin sopimuksen mukaisen toimituksen loppuunsaattamisesta uusi kustannusperusteinen tilaus, jossa kannustimena olisivat tavoitehinta ja kattohinta. Tavoitehinnan alituksesta maksettaisiin bonusta ja tavoitehinnan ylityksestä aiheutuvat kustannukset jaettaisiin erikseen sovittavalla tavalla tilaajan ja toimittajan kesken. Osana tätä kokonaispakettia olisi myös automaattimetrojärjestelmän laajennusten

4.12.2014

Tj/2

hinnasta sopimusten länsimetron jatkeen, Östersundomin metron ja uusien metrovaunujen osalta.

HKL:n ja Siemensin keskustelut allianssimallia koskien ovat olleet alustavia. Mallin käyttöön liittyy useita merkittäviä niin taloudellisia kuin toimintatapoihin liittyviä kysymyksiä, joiden perusteellinen valmistelu ei ole 17.11.2014 jälkeen käytettävissä olleen ajan puitteissa mahdollista. Mikäli ratkaisu allianssimallista syntyisi, se merkitsisi jo olemassa olevien riitaisuuksien lopullista sopimista ja olisi siten tavoiteltava asia. Selvää on, että mikäli kaikki tai pääosa erimielisyyksistä saadaan ratkaistua ilman välimiesmenettelyä, vähentää se merkittävästi molempien osapuolten prosessikustannuksia.

Jotta HKL ja Siemens voisivat sopia allianssimallin mukaisesta etenemistavasta, on keskeistä päästä yhteisymmärrykseen tavoitehinnasta ja enimmäishinnasta. HKL on neuvotteluissa Siemensille todennut, että merkittävä poikkeaminen kiinteiden sopimusten mukaisesta hintatasosta ei voi tulla kyseeseen, kun otetaan huomioon mm. HKL:n perustellut vaatimukset viivästyksestä aiheutuneiden korvausten saamisesta.

Siemensin esitystä allianssimallista ja osapuolten mahdollisuuksia saavuttaa siitä yhteisymmärrys on tämänhetkisten tietojen valossa ollut vaikea arvioida. Siemensin esitys on aivan liian epätäydellinen ja perustelematon eivätkä Siemensin viimeksi 23.11.2014 toimittamat lisäselvitykset ole tuoneet asiaan riittävää selvyttä. HKL:n näkemyksen mukaan allianssimallin valmistelua on tarkoituksenmukaista jatkaa niin, että HKL saavuttaa edellytykset arvioida, onko Siemensin esittämä allianssiratkaisu kilpailukykyinen parhaan purkuvaihtoehdon tai sen vaihtoehdon kanssa, että sopimusta ei lainkaan muuteta, vaan hyväksytään edelleenkin jatkuvat viivästykset. HKL:n tavoitteena on päästä kokonaishintakysymyksessä Siemensin kanssa selvyteen viimeistään 15.12.2014 mennessä.

Valmistelua tulisi jatkaa siten, että HKL:n johtokunta kokouksessaan 18.12.2014 päättää saavutettujen allianssimallia koskevien keskeisten reunaehtojen pohjalta (projektin tähänastisten vaiheiden kustannus, tavoitehinta, kattohinta, laajennusten hinnat) joko allianssimallin mukaisesta etenemisestä (sopimuksen viimeistelyvaihe) tai ratkaisun hakemisesta muilla keinoin kuten purkamalla sopimukset.

HKL selvittää rinnan allianssimallin kanssa myös parhaita purkuvaihtoehtoja. Myös niissä on parhaaseen lopputulokseen pääsemiseksi saatava Siemensiltä lisäselvityksiä esimerkiksi siitä, onko

4.12.2014

Tj/2

asetinlaiteratkaisu länsimetrosta mahdollista tehdä business –pohjalta, vaikka HKL samaan aikaan purkaa kaikki muut sopimukset.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Automaattimetron tilannekatsaus 27.11.2014.pdf
- 2 Automaattimetron vaihtoehdot liikennevaikutukset Raporttiluonnos 24.11.2014.pdf